

ประโยค ๑ - ๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้
พัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือ.....และ ส ๑๑ ตัวนี้
เป็นอโหสยะ, พัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือ.....และ
..... ๒๑ ตัวนี้ เป็นโหสยะ ฯ
๒. ในสระสนธิ วิกาโร มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ พุทธธานสาสน์ เป็นสนธิ
อะไร ฯ
๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา ฯ แบ่งเป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ จงแจก
จตุ ศัพท์ (สังขยา) เฉพาะอิติถึงค์ ด้วยวิภคิตทั้ง ๗ มาดู ฯ
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้
ก. วิภคิตหมวดกาลาติปิณฑิ บอกกาลอะไร ฯ แปลว่าอย่างไร ฯ
ข. เหตุกัมมวาจก ลงปัจจยอะไรบ้าง ฯ
๕. ในกิริยาภคิต์ แบ่งกาลที่เป็นประธานได้เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร ฯ
ก. ฌมฺมิ จรติ สีเลนาติ ฌมฺมจารี ฯ
ข. กโรติ เตนนาติ กรณฺมิ ฯ
๖. อะไรชื่อว่ากัมมชารยสมาส ฯ และกัมมชารยสมาสนั้น มีเท่าไร ฯ
อะไรบ้าง ฯ พุทฺธรตนฺ, ปญฺญาปาสาโท จัดเป็นอย่างไรหน ฯ
๗. อะไรเรียกว่าตัทธิต ฯ โดยสังเขปแบ่งเป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
สุเมธโส, ทูริธา ลงปัจจยอะไร ฯ ในตัทธิตไหน ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

เฉลย ประโยค ๑ - ๒ ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ ฐ, ต ถ, ป ผ และ
ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น อโฆสะ พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ
ก ข ง, ช ฉ ฌ, จ ฒ ฎ, ท ธ น, พ ภ ม และ ย ร ล ว ห พ ๒๑
ตัวนี้ เป็น โฆสะ ฯ

๒. ในสระสนธิ วิกาโรมี ๒ คือ วิการในเบื้องต้น ๑ วิการในเบื้องปลาย ๑
พหูพจน์สนธิ เป็น โลปนิคคหิตสนธิ ฯ

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่า สังขยา ฯ แบ่งเป็น ๒ คือ
ปกติสังขยา ๑ ปุริมสังขยา ๑ ฯ

ได้แจก จตุ ศัพท์ (สังขยา) เฉพาะอติถิลิงค์ ดังนี้

พหูพจน์

ป.	จตสุโต
ท.	จตสุโต
ค.	จตุหิ
จ.	จตสุสนัน
ปณ.	จตุหิ
ฉ.	จตสุสนัน
ส.	จตุสุ

๔. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้

ก. วิภัติหิมวคกาลาติปิตติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต ฯ แปลว่า
จก-แล้ว ถ้ามี อยู่หน้าแปลว่า จกได้-แล้ว ฯ

ข. เหตุกัมมวาทก ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ฌ ณา นา ณาหา
โอ ฌ ฌย ในกัตตวาทกนั้นด้วย ลงเหตุปัจจัยคือ ณาเป ด้วย ลง ย
ปัจจัย กับทั้ง อี อากมหน้าย ด้วย ฯ

๕. ในกิริยาภคกแบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๒ คือ ปัจจุบันกาล ๑ อดีตกาล ๑ ฯ

ก. ฌมฺมํ จรติ สีเลนาติ ฌมฺมจารี เป็นกัตตรูป กัตตสาธนะ ลงในอรรถ
แห่งคัสสี่ละ ฯ

ข. กโรติ เตนาติ กรรม เป็นกัตตรูป กรรมสาธนะ ฯ

๖. นามศัพท์สองบท มีวิภัตติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน บทหนึ่งเป็นประธาน
คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเศษนะคือเป็นคุณนาม หรือเป็นคุณนาม
ทั้งสองบท มีบทอื่นเป็นประธานที่ท่าย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า
กัมมชารยสมาส ฯ กัมมชารยสมาสนั้นมี ๖ อย่าง คือ วิเศษนบุพพบท ๑
วิเศษนุตตรบท ๑ วิเศษโนภยบท ๑ วิเศษโนปมบท ๑ สัมภวานบุพพบท ๑
อวชารณบุพพบท ๑ ฯ

พหูพจน์ จัดเป็น อวชารณบุพพบท ฯ

ปลฺลวปาสาโท จัดเป็น วิเศษโนปมบท ชนิดอุปมานุตตรบท มีอุปมา
อยู่หลัง ฯ

๗. ปัจจัยหมู่หนึ่งเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่เนื้อความย่อ สำหรับใช้แทนศัพท์
ย่อคำพูดลงให้สั้น เรียกว่า ย่อ ๆ เหมือนคำว่า สุยามเม ชาโต เกิดในสยาม
ลงปัจจัยแทน ชาต เอาไว้แต่ สุยาม เป็น สุยามิโก เรียกว่า คัทธิต ฯ
โดยสังเขปแบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ สามัญญคัทธิต ๑ ภาวคัทธิต ๑
อัพยคัทธิต ๑ ฯ

สุเมธโส ลง ส ปัจจัย ในคทสสัตถิตคัทธิต ฯ

ทฺวิธา ลง ธา ปัจจัย ในวิภาคคัทธิต ฯ